

**Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Halk Cumhuriyeti Arasında
Hukuki ve Ticari Konularda Adli Yardımlaşma Sözleşmesi**

Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Halk Cumhuriyeti, iki ülke arasında adli alandaki İşbirliğini geliştirmek arzusuyla, hukuki ve ticari konularda bir adli yardımlaşma sözleşmesi akdetmeyi kararlaştırmışlardır. Bu amaçla tam yetkili olarak aşağıdaki temsilcilerini seçmişlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti
M. Oltan SUNGURLU
Adalet Bakanı

Macaristan Halk Cumhuriyeti
Dr. Imre MARKOJA
Adalet Bakanı

Bu temsilciler selahiyetnamelerini karşılıklı olarak tetkik ile usulüne uygun bulmalarını Müteakip aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır:

**BÖLÜM I
GENEL HÜKÜMLER**

Madde 1

1. Akit taraflar kendi topraklarında, diğer tarafın vatandaşlarının, şahsi ve malvarlığına ilişkin hak ve menfaatlerinin kendi vatandaşlarıyla aynı şartlarda hukuki korumadan yararlanmasını sağlarlar.
2. Akit taraflardan birinin vatandaşları, diğerinin topraklarında hak ve menfaatlerinin takibi ve korumasında adli makamlar ile diğer yetkili makamlara bu Akit tarafın vatandaşlarının tabi olduğu aynı şartlarda serbestçe müracaat hakkına sahip olacaklardır.
3. Bu maddenin ilk iki paragrafının hükümleri, diğer Akit tarafın topraklarında merkezi olan ve kanunlarına uygun biçimde kurulmuş tüzel kişilere de uygulanır.

Madde 2

İki Akit tarafın yetkili makamları bu Sözleşmenin hükümlerinde belirtilen şartlar çerçevesinde hukuki ve ticari konularda adli yardımlaşmada bulunacaklardır.

Madde 3

Hukuki ve ticari konularda adli yardımlaşma özellikle şunları kapsar: adli evrak ve resmi belgelerin (şahadetname) düzenlenmesi, hasım taraflar ile şahit ve uzman dinlenmesi ve fiili veya hukuki bir

durumun saptanmasına mütedair zabıtlar, bunlara ilişkin zabıtlar, raporlar ve diğler benzer belgelerle belgelerin ve istinabe evrakının tebliğine ilişkin zabıtlar.

Madde 4

Hukuki ve ticari konularda yetkili makamlar, adli yardım taleplerini merkezi makamları oluşturan Adalet Bakanlıkları aracılığıyla yapacaklardır. Ancak bu yöntem yetkili adli makamların ne doğrudan yazışmalarını ne de diplomatik yolu kullanmalarını engellemez.

Madde 5

Adli yardım, talebi, talep edilen Akit Tarafın değerlendirmesi sonucu, egemenliğine, güvenliğine, kamu düzenine veya yasalarının ana hükümlerine aykırı olması halinde reddedilebilir.

BÖLÜM II

TEMİNATTAN MUAFİYET ADLİ MASRAFLARLA İLGİLİ KARARLARIN YERİNE GETİRİLMESİ

Madde 6

1. Akit taraflardan birinin toprağında ikametgahı olması koşuluyla bir mahkemeye veya herhangi bir adli makama davacı veya müdahil sıfatıyla müracaatta bulunan Akit taraflardan birinin vatandaşına bu ülkede yabancı olmak, ikametgahı veya meskeni bulunmamak gibi nedenlerle her ne ad altında olursa olsun kefalet veya teminat akçesi yüklenemez.

2. Diğler Akit Tarafın ülkesinde yabancı olması veya meskeni veya ikametgahı bulunmaması nedeniyle tanınan bu muafiyet, adli masrafları garanti etmek amacıyla davacı veya müdahillerden istenebilecek teminat ve kefalet yönünden de uygulanır.

Madde 7

1. 6.maddenin hükümleri uyarınca kefalet, teminat veya diğler ödemelerden muaf tutulan kişiler, kesinleşmiş bir karar sonucu mahkeme masraflarını ödemeye mahkum edilirlerse, diğler Akit Tarafın yetkili makamı bu kararın kendi topraklarında ücretsiz icra edilmesini sağlayacaktır.

2. Önceki paragrafın hükümleri, masrafları bilahare tespit eden adli kararlar için de uygulanır.

3. Adli masrafların tahsili konusunda alınan kararlarla ilgili talepler diğler Akit Tarafın yetkili makamlarına, iki ülkenin merkezi makamları ya da doğrudan ilgili kişiler aracılığıyla iletilir.

Madde 8

1. Mahkum olan tarafın sonradan başvurusu hariç, Akit Tarafın yetkili makamları dinlemeksizin masrafları konusunda alınan kararların uygulanabilir olduğunu açıklayacaktır. Bu makam alınan kararın, kararın verdiği ülke kanuna göre bu kararın kesinleşmiş olup olmadığını incelemekle yetinecektir. Talep eden Devletin yetkili makamının söz konusu kararın kesin hüküm niteliğini kazandığını belirten bir yazısı bu şartın yerine getirilmesi için yeterlidir. Bu makamın yetkili olduğu, talep eden Devletin merkezi makamınca tasdik edilecektir.

2. Talep eden taraf istediği takdirde, harç ve masraf kararının yerine getirilmesi hakkında karar vermeye yetkili Devlet makamı, yukarıdaki maddelerde belirtilen koşullarda sonradan yapılacak masraf ve ücretleri de takdir eder. Bu masraflar adli masraf hükmünde sayılır.

BÖLÜM III MECCANİ ADLİ MÜZAHERET

Madde 9

1. İster davacı ister davalı olsunlar ve davanın niteliği ne olursa olsun, masraflarını ödeyemeyecek durumda olan Akit Tarafın vatandaşları diğer Akit Tarafın vatandaşları gibi aynı şartlar altında meccani adli yardımdan yararlanabilir.

2. Meccani adli yardımdan yararlanabilmek için ödeme imkansızlığına ilişkin fakirlik ilmühaberinin öncelikle ibrazı şarttır. Bu belge, talep edenin halihazır mesken veya ikametgahının bulunduğu yetkili makamlar tarafından verilir. Şayet talepte bulunan Akit taraflardan birinin bir vatandaşı adli yardımı talep ettiği ülkede oturmuyor ise, fakirlik ilmühaberi diplomatik ajan veya konsolosluk memuru tarafından tasdik edilmelidir. Anılan belgenin tasdiki hiçbir masraf ve harcı tabi olamaz.

3. Şayet talepte bulunan şahıs Akit devletlerden hiçbirinde oturmuyor ise, vatandaşı bulunduğu yetkili devletin diplomatik ajan ve konsolosluk memuru tarafından verilen fakirlik ilmühaberi yeterli sayılır.

Madde 10

Yetkili Makam meccani adli müzaheret talebi üzerine, bu talebin bahsedilmesi kararını vermeden önce tamamlayıcı bilgiler isteyebilir.

Fakirlik ilmühaberini ve diğer Akit Tarafın yetkili makamlarınca temin edilen bilgileri inceler ve kararını bu incelemenin sonucuna göre verir.

Madde 11

Meccani adlî müzaheret konusunda yazışmalar merkezi makamlar aracılığıyla yapılır. Bu makamlar talebi ve istenilen bilgileri içeren belgeleri diğer Akit Tarafın yetkili makamlarına gönderir. Meccani adlî müzaheret talebinde bulunan taraf, talebine dava tutanağı ile buna mütedair belgeleri ekleyebilir.

Madde 12

Akit taraflardan birinin yetkili makamlarınca bir davada meccani adlî muzaheretten yararlanması karara bağlanmış kişi özellikle aşağıdaki haklardan yararlanacaktır:

1. Meccani adlî yardımın tanındığı dava veya meselede parasız savunma, aynı davaya ilişkin olarak işbu Sözleşme hükümlerine göre diğer adlî makamların önünde icra edilmiş olan her türlü usule dair işlemlerde bulunma.
2. Tahakkuk eden kayıt resminin Hazineden karşılanması.
3. Meccani adlî müzaheretin konusu ile ilgili adlî ve idari işlemlerde harç ve resimlerden muafiyet. Bununla beraber, masrafları Ödemeye mahkûm olan hasma rücu hakkı saklıdır.
4. Gazetelere ilân verilmesi kararlaştırıldığında, ilan masraflarının Hazine tarafından karşılanması.

BÖLÜM IV

BELGELER VE MEVZUAT HAKKINDA BİLGİ

Madde 13

1. Akit taraflardan birinin yetkili makamlarınca usulüne göre düzenlenen tasdikli, mühürlü ve imzalı belgeler, diğer Akit Tarafın ülkesinde- tekrar tasdiki ihtiyaç duyulmadan kabul edileceklerdir. Bu kural, diğer Akit Tarafın ülkesinde yürürlükteki yasaya göre, imzalı belgelerin örnekleri için de geçerli olacaktır.

2. Akit taraflardan birinin yetkili makamlarınca verilmiş belgeler, diğer Akit Tarafın topraklarında delil kuvvetinde resmi belgeler olarak kabul edilecektir.

Madde 14

1. Tarafların yetkili makamları, topraklarında meydana gelen diğer Akit Tarafın vatandaşın ile ilgili evlilik, doğum ve ölümle ilgili belgelerin birer örneğini münasip süratle diplomatik kanaldan ücretsiz olarak diğer Akit Tarafa göndermeyi taahhüt eder.

2. Akit tarafların Adalet Bakanlıkları, kendi hukuki ve ticari konulardaki mevzuatlarına ilişkin bilgileri, talep üzerine karşılıklı olarak göndereceklerdir.

BÖLÜM V

TEBLİGAT. İSTİNABE VE ADRES TESBITLERİ

A. TEBLİGAT TALEBİ

B.

Madde 15

Akit taraflardan birinin adlî makamlarınca düzenlenen adlî olan veya olmayan hukuki ve ticari konulardaki tebligat evrakları, uyruklukları ne olursa olsun, aşağıdaki 16. maddede belirtilen yöntem dahilinde diğer Akit Tarafın topraklarında bulunan kişilere tebliğ edilir.

Madde 16

1. Her türlü tebligat evrakı talep eden Devletin dilinde iki nüsha olarak düzenlenir. Talep edilen Devletin dilinde de tebligatın iki nüsha çevirisi ayrıca eklenir. Bununla beraber, talep edilen ülkenin diline çevrilmesinde güçlük çıkması halinde, İngilizce veya Fransızca çevirisi kabul edilir.

2. Özellikle tebliğ için gönderilen belgelerin nelerden ibaret bulunduğu, gerekiyor ise, süreleri, tarafların isim ve unvanlarını ve tebligatın yapılacağı muhatap kişi veya kuruluşun açık adresini ihtiva eden bir talepname düzenlenir. Bu talepname talepte bulunan ülkenin yetkili makamınca düzenlenir ve bu makamın yetkili kişisinin imza ve mührünü taşır. Talepnameye tebliği istenen belgeler eklenir.

3. Her iki Akit Taraf, yetkili makamları veya merkezi makamları dışında, taleplerini diplomatik kanaldan yapma hakkına sahiptirler. Bunun yanında diğer tarafın topraklarındaki kendi uyruklarına Büyükelçilikleri veya Konsolosluk memurları aracılığıyla tebligatta bulunabilirler.

4. Tebligatın yapıldığını, ya da herhangi bir nedenle yapılmadığını gösterir belgeler, tebellüğ belgesi veya zabıtlar önceki paragraflarda belirtilen makamlar aracılığıyla gönderilir.

5. Tebligat talebinde bulunan tarafın yetkili makamları ve tebligatın yapılması istenilen taraf, yukarıda belirtilen belgelerin tebliği ve kapsamı hakkında açıklayıcı ve tamamlayıcı bilgi ve belge isteyebilir

Bu konuda, iki tarafın yetkili makamları kendi aralarında doğrudan yazışabilirler.

Madde 17

1. Tebligat işlemi, talepte bulunulan tarafın yetkili makamlarınca yerine getirilir. Yer açısından yetkili olmayan makam veya daire, tebligat talebini yetkili makama doğrudan göndermek suretiyle gerçekleştirilmesini sağlar.

Bu konudaki bilgiler, gerekiyor ise, ilgili makamlarca, merkezi makamlarına yahut da tebligat evrakının alındığı makama verilir.

2. Tebligat talebi, talepte bulunan Devletin isteği üzerine, talepte bulunulan Devletin yasalarında belirtilen yöntemlerden biri veya milli kanuna aykırı olmamak kaydıyla özel bir biçimde yerine getirilir.

Madde 18

Tebligat talebini yerine getiren makam, doğrudan veya yetkili makamlar aracılığıyla, tebligatın yapıldığını gösteren tebligat zaptını, tebligatın yerine getirilmesini engelleyen sebebe ilişkin işlemlere mütedair safhalar hakkındaki bilgiyi, tebligatı yerine getirmenin veya yerine getirememenin imkânsızlığının şekli ve tarihi ile gönderir. Tebligata ilişkin veya tebligat teşebbüsü veya girişimine ilişkin zabıt, iade edilecek tebligat evrakının ikinci nüshasına eklenir.

Madde 19

1. Akit taraflar tebligatın yerine getirilmesinden, bilgi talepleri ve ek belgelerin gönderilmesinden ve tebligatla ilgili diğer işlemlerden ötürü hiçbir masraf ve harcama talebinde bulunmazlar.

2. Taraflardan birince yapılan masraf ve harcamalar kendi millî kanununa göre ya Hazinesinden, ya tebligata neden olan veya talep eden kişi ya da masraf ve harcamaların sorumlusundan alınabilir.

B. İSTİNABE TALEPLERİ

Madde 20

1. Hukuki ve ticarî konularda, Akit taraflardan birinin adlî makamları, kendi millî kanunu çerçevesinde diğer tarafın adlî makamlarına gerek bir tahkik olayı gerekse başka adlî olaylar için istinabe yoluyla başvuruda bulunabilir.

2. İstinabeler ve bunlarla ilgili tüm belge ve bilgiler talepte bulunan tarafın dilinde iki nüsha olarak tanzim edilir. Ayrıca ya talepte bulunulan tarafın diline ya da İngilizce veya Fransızca çevirisi de ikişer nüsha eklenmelidir.

3. İstinabeler duruma göre, aşağıdaki hususları ihtiva edebilir:

a. İstinabe talebinde bulunan adlî makamın adı ve dosya numarası,

b. Dava veya adlî işlemin kısaca açıklanması, tarafların iddia ve savunmalarının özeti,

c. Talep konusundaki diğer gerekti bilgileri ve özellikle, paragraflar şeklinde deliller, aydınlatılması istenen durumlar, sorulması istenen sorular,

d. Şahitlerin, bilirkişilerin ve dinlenmesi istenen diğer şahısların veya belli olaylarda hakkında bilgisine başvurulacak olanların kimlikleri ve açık adresleri.

Madde 21

1. Talepte bulunulan makam istinabeyi kendi millî mevzuatı çerçevesinde yerine getirir ve gerekirse, iç hukukunda yer alan müeyyideyi uygular. Talepte bulunan makamın isteği üzerine, kendi millî kanununa aykırı olmaması koşuluyla istinabe evrakının gönderildiği makam özel bir yöntem uygulayabilir.

2. Talepte bulunan makam istediği takdirde, ilgili tarafların hazır bulunmalarını teminen istinabenin yerine getirileceği yer ve zaman bildirilir.

3. 5. maddenin hükümlerine aykırı olmamak koşuluyla, istinabenin yerine getirilmesi talepte bulunulan makamın görevine girmiyor ya da belgelerin doğruluğu onaylanmamışsa istinabe reddedilebilir.

4. Talepte bulunulan tarafın topraklarında ikamet eden talepte bulunan tarafın vatandaşları ile ilgili istinabeler, diplomatik veya konsolosluk misyonları temsilcileri tarafından yerine getirilebilir.

Madde 22

1. İstinabenin yerine getirilmesi, şahitlerle ilgili masraflar, çevirmenlere ve bilirkişilere yapılan ödemeler, posta ve ilgili diğer tüm harcamalar dahil, hiçbir ödemeye tabi değildir.

2. Bununla beraber, istinabenin yerine getirilmesi nedeniyle harç ve masrafları ödeyen taraf, istinabeye konu kişi ve kuruluşun bu Akit Tarafın uyarınca olması halinde söz konusu harcamaları tahsil hakkını saklı tutar.

C. ADRES TESBİTİ .

Madde 23

1. Tebligat veya istinabe talebini yerine getirmek için talep eden makam tarafından bildirilen adres eksik veya tam şekilde bilinmiyor ise, talep edilen makam, talep eden tarafından verilen işyeri, posta kutusu numarası ve diğer benzer bilgiler dahil eldeki tüm imkânlardan yararlanarak adresi tesbit edecektir.

2. Akit taraflardan birinin vatandaşları haklarını kabul ettirmek hususunda diğerk Akit Tarafın ülkesinde ikamet eden bir şahsın veya tüzel kişinin adresini öğrenmek istemeleri halinde, diğerk tarafın yetkili makamları, talep üzerine, bu adresin tesbiti hususunda araştırma yaparlar ve bu husustaki bilgileri en kısa süre içinde verirler.

BÖLÜM VI SON HÜKÜMLER

Madde 24

1. İşbu Sözleşme onaylanacaktır. Onay belgelerinin Budapeşte'de teatisinden 30 gün sonra yürürlüğe girecektir.
2. Yürürlüğe girmesinden itibaren bu Sözleşme, Türkiye ile Macaristan arasında 13 Haziran 1938 tarihinde aktedilmiş olan Hukuki ve Ticari Mevaddı Adliyeye Müteallik Mütekabil Münasebetlere dair Mukavelenamenin yerine geçecektir.

Madde 25

1. İşbu Sözleşme süresiz olarak aktedilmiştir.
2. Akit taraftardan her birince her zaman için feshedilebilir. Bu durumda Sözleşme diğerk tarafa yapılan tebligatın alınmasından altı ay sonra yürürlükten kalkacaktır.

İşbu Sözleşme Akit tarafların tam yetkili temsilcileri tarafından imzalanıp mühürlenmiştir

Ankara'da 6 Haziran 1988 tarihinde Türkçe, Macarca ve Fransızca olarak ikişer nüsha halinde tanzim edilmiştir.

Anlaşmazlık halinde Fransızca metin geçerli olacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ADINA

MACARİSTAN HALK CUMHURİYETİ
ADINA